

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:1587

av **Betty Malmberg (M)**

Äganderätten måste stärkas

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statens orimliga påverkan på äganderätt och bruksrätt och om att en översyn av lagstiftningen på området är nödvändig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen bör ändras så att staten får reservera områden på en fastighet, utan att ersätta markägaren i fråga, i högst ett + ett år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Justitiekanslerns kritik mot långsam handläggning av ärenden som rör byggnadsminnesförklaringar och bildande av naturreservat måste tas ad notam och leda till efterlevnad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om markägare och allemansrätten samt om att en översyn av lagstiftningen på området är nödvändig och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En motion med liknande budskap behandlades under förra riksmötet, men har nu skrivits om. Jag har tagit del av utskottets ställningstagande och finner att lagstiftningen som utskottet hänvisar till då det gäller yrkande 1 och 2 är gammal och allt för generös som tillåter staten att annektera mark utan att slutreglera köpet under tre år med möjlighet till förlängning under ytterligare ett + ett år. Utskottet hänvisar även till att anslagen för reservatsbildning nu har ökat och att det kommer att avhjälpa de problem som åberopas. Men pengar är inte allt.

Det blir mycket tydligt om man ser till den kritik som Justitiekanslern (JK) nyligen framförde då det gäller långsam handläggning på länsstyrelserna. Kritiken var skarp men avfärdades lättsinnigt där en handläggare till exempel svarade att ”sådan kritik har kommit år från år utan att något mer har hänt”. Detta är inte hållbart utan statens uppdragsgivare måste hantera frågorna systematiskt och professionellt.

Beträffande yrkande 4 hänvisar utskottet till rättsfall från 1996 men antyder också viss förståelse för yrkandet i det att de uttrycker att ”de följer utvecklingen”. Vi ska dessutom tänka på att inte minst upplevelseturismen har ökat stort under senare år. Undertecknad ser det därför som mycket viktigt att lagstiftningen ses över även på detta område.

Många skogsägare och lantbrukare är upprörda över att äganderätten och brukningsrätten av deras egen mark blir allt mer kringskuren. Naturreservatsbildningar lägger en död hand över stora arealer och i kustnära områden har det fria fisket försvårat för yrkesfiskare och så kallade binäringsfiskare. Detta medför minskade inkomstmöjligheter och många får det allt svårare att klara sin försörjning på det som gården ger. Det är en orimlig och olycklig utveckling för den landsbygd som alla säger sig vilja värna.

Markägare som råkar ut för svåra händelser kan förutom själva förödelsen i sig, helt plötsligt också förlora brukningsrätten till sin skog. Så hände till exempel i samband med en stor skogsbrand häromåret. Då förlorade tre markägare brukningsrätten till 40 hektar skogsmark, vilket motsvarade hälften av deras skogsinnehav. Staten, i form av Skogsstyrelsen, valde i stället att ta marken i anspråk genom att skydda den som nyckelbiotop för brandälskande insekter och växter. På liknande sätt har skogsägare drabbats efter stormar, där staten, i form av länsstyrelsen, valt att göra naturresevat och förhindra markägare att ta hand om sin stormfällada skog värd miljoner. Detta är inte rimligt.

Det är dessutom ett problem att länsstyrelsen äger rätt att annektera mark utan att slutreglera ”köpet” inom rimlig tid. I ett fall som kommit till min kännedom, har länsstyrelsen reserverat mark på detta sätt, men till följd av brist på pengar slutreglerade de inte intrånget, trots att det gick fyra år. Detta är inte rimligt då skogsägaren ifråga samtidigt betalar ränta på ett område som denne inte har möjlighet att bruka och därmed inte får intäkter för. Länsstyrelsens möjlighet att reservera ett område på en fastighet utan att ersättning utbetalas, måste inskränkas och maximalt uppgå till ett år med möjlighet till ett års förlängning.

Äganderätten måste istället stärkas och stor återhållsamhet råda när staten vill inskränka äganderätten mot markägarens vilja. En angränsande fråga som bör ses över är då företag missbrukar allemansrätten och gör intrång hos markägare genom att bedriva kommersiell verksamhet i form av bärplockning, svampplockning, äventyrsturism, etc. Undertecknad anser det inte skäligt att företag kan ta sig rätten att tjäna pengar på annans mark utan att ens ha ett medgivande från markägaren ifråga.

Med hänvisning till ovanstående anser undertecknad att riksdagen bör ge regeringen tillkänna att markägarens ställning bör stärkas såväl gentemot staten som gentemot företag som missbrukar allemansrätten, samt att lagrummen som reglerar detta bör ses över.

Betty Malmberg (M)